

Opinia Komitetu Regionów „Wkład wolontariatu w spójność społeczno-gospodarczą”

(2008/C 105/03)

KOMITET REGIONÓW

- Podkreśla znaczący wkład gospodarczy, który działalność wolontariacka wnosi w gospodarkę na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym poprzez (a) dodatkowe zasoby ludzkie, które wnosi do działalności społeczno-gospodarczej, oraz (b) tworzenie kapitału społecznego i wyższej jakości życia, która może stanowić znaczący czynnik sprzyjający inwestowaniu i tworzeniu miejsc pracy.
- Zaznacza, że wolontariatu nie można postrzegać jako substytutu pracy etatowej w jakimkolwiek otoczeniu.
- Zachęca państwa członkowskie do zbierania dokładnych danych statystycznych na temat działalności wolontariackiej również na szczeblu lokalnym i regionalnym, by wspierać rozwijanie odpowiednich inicjatyw na obu szczeblach.
- Uważa, że w większym stopniu należy rozważyć kwestie dotyczące braku statusu prawnego wolontariatu, zwracając przy tym szczególną uwagę na prawa i obowiązki, oraz zaleca, by w uzasadnionych przypadkach wolontariatowi przyznać jasno określony i porównywalny status prawny we wszystkich państwach członkowskich UE pod względem podróży transgranicznych dla celów prowadzenia działalności wolontariackiej.
- Uważa, że wolontariat stanowi istotny wymiar UE, i dlatego też z zadowoleniem przyjąłby bardziej spójne i kompleksowe podejście polityczne uwzględniające w szczególności:
  - lepsze zrozumienie poprzez więcej badań i lepszych jakościowo danych statystycznych na szczeblu UE;
  - uznanie gospodarczego wkładu wolontariatu i szerszą akceptację jego wartości pieniężnej jako swego rodzaju współfinansowania w ramach programów finansowanych z funduszy UE;
  - większą uwagę poświęcaną wolontariatowi na szczeblu UE, wychodzącą poza kwestie obywatelstwa i polityki młodzieżowej;
  - analizę nowych inicjatyw w celu promowania wymiany doświadczeń i mobilności wolontariuszy poprzez program Wolontariatu Europejskiego dla wszystkich grup wiekowych.

Sprawozdawca: Declan MCDONNELL (IE/ALDE), członek Rady Miasta Galway oraz władz regionu West

Zalecenia polityczne

KOMITET REGIONÓW

Uwagi ogólne

1. Dla celów niniejszej opinii uważa, że wolontariat wyróżniają trzy cechy, a mianowicie nie jest on podejmowany dla zysku finansowego, jest podejmowany na zasadzie dobrowolności oraz przynosi korzyści osobie innej niż wolontariusz lub jego rodzina. Cechy te obejmują szerokie spektrum działalności wolontariackiej, od formalnej po nieformalną, od krótkotrwałej po długotrwałą oraz prowadzoną zarówno w niepełnym jak i w pełnym wymiarze godzin, jak np. służba wolontariacka.

2. Uważa, że wolontariat stanowi kluczowy element aktywności obywatelskiej i demokracji na wszystkich szczeblach, ponieważ osoby zajmujące się wolontariatem w sposób bezpośredni lub pośredni pracują na rzecz poprawy ogółu społeczeństwa na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym.

3. Stwierdza, że najmniej wolontariuszy rekrutuje się z kręgów osób wykluczonych społecznie, przez co ważne jest wsparcie tych grup społecznych w angażowaniu się w wolontariat i wyrobienie u nich poczucia, że są oni potrzebni jako wolontariusze.

4. Zauważa rolę, jaką wolontariat odgrywa w rozwijaniu narodów na całym świecie, oraz znaczącą rolę, jaką przez to odgrywa wolontariat w walce z ubóstwem na świecie oraz w promowaniu dialogu światowego.

5. Zauważa rolę, jaką wolontariat może odegrać na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i światowym przy rozwiązywaniu kwestii dotyczących zmian klimatu, a także przy zapewnianiu ochrony ludności, integracji społecznej, współpracy na rzecz rozwoju oraz lepszej integracji osób niepełnosprawnych i imigrantów.

Wkład do strategii lizbońskiej — Znaczenie wolontariatu

6. Podkreśla znaczący wkład gospodarczy, który działalność wolontariacka wnosi w gospodarkę na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym poprzez (a) dodatkowe zasoby ludzkie, które wnosi do działalności społeczno-gospodarczej⁽¹⁾, oraz (b) tworzenie kapitału społecznego i wyższej jakości życia, która może stanowić znaczący czynnik sprzyjający inwestowaniu i tworzeniu miejsc pracy. Badania pokazują, że kapitał społeczny ma bezpośredni pozytywny wpływ na poziom wzrostu w europejskich regionach⁽²⁾. W pełni zgadza się, że kapitał społeczny można również postrzegać jako „wzajemnie się wzmacniający i mający pozytywny wpływ na wzrost

gospodarczy, jak również w innych kluczowych dziedzinach, takich jak kontrola społeczna, integracja, zdrowie, sprawowanie rządów, instytucje, upoważnienie demokratyczne”⁽³⁾.

7. Podkreśla korzyści płynące z wolontariatu w odniesieniu do zdolności znalezienia zatrudnienia danej osoby⁽⁴⁾ poprzez uczestnictwo w programach wolontariackich i dobrowolnych. KR uważa ponadto, że najbardziej zagrożone grupy społeczne (imigranci, mniejszości, bezrobotni, bezdomni, osoby uzależnione od używek, osoby porzucające szkołę) są w stanie zmienić swoje życie, aktywnie włączyć się w sprawy społeczne dzięki nabytym zdolnościom i umiejętnościom, zdobyć dostęp do lepiej płatnych miejsc pracy lub powrócić do edukacji. Dzięki tym szansom ludzie ze wszystkich sfer wspólnie przyczyniają się do wspólnego dobra pracując na rzecz spójności społecznej, różnorodności i poszanowania.

8. Podkreśla wartość dodaną, którą wolontariat może przynieść działalności w ramach pomocy społecznej, np. w formie przyjaznych przedsięwzięć wobec osób niepełnosprawnych, których nie można realizować w drodze odpłatnego wsparcia.

9. Podkreśla znaczenie wolontariatu w rozwiązywaniu w nowy i innowacyjny sposób powstających problemów społecznych oraz w działaniu jako pole doświadczalne przy zapewnianiu nowych usług i możliwości zatrudnienia.

10. Zaznacza jednak, że wolontariatu nie można postrzegać jako substytutu pracy etatowej w jakimkolwiek otoczeniu.

11. Podkreśla pozytywny wpływ wolontariatu na zdrowie danej osoby oraz ewentualną obniżkę kosztów, którą wolontariat może przynieść pod względem wydatków zdrowotnych lokalnej, regionalnej i krajowej służby zdrowia. Badania wykazują, że wolontariat może wywierać szczególnie pozytywny wpływ na zdrowie osób starszych⁽⁵⁾. Ta korzyść zdrowotna może wpływać na osoby w różnym wieku, od młodzieży aż po emerytów i rencistów, a ponadto może ona odgrywać rolę zapobiegawczą w odniesieniu do chorób fizycznych i psychicznych.

12. Zauważa niezmiernie istotną rolę, jaką wolontariat może odegrać w zakresie kształcenia przez całe życie, umożliwiając poszczególnym osobom rozwijanie nowych umiejętności przyczyniających się do ich rozwoju osobistego, społecznego i kulturowego oraz zwiększanie i dostosowywanie ich szans na rynku pracy w nieustannie zmieniającym się otoczeniu gospodarczym. Szczególnie pozytywnie ocenia się rozwój wolontariatu w szkołach w celu zaszczepienia reprezentowanych przez niego wartości.

⁽¹⁾ The Well-being of Nations; the Role of Human and Social Capital (Dobrobyt narodów: rola kapitału ludzkiego i społecznego) (OECD 2001).

⁽⁴⁾ Time Bank/Reed Executive Survey of 200 of the UK's top businesses (badanie Time Bank i Reed Executive dotyczące 200 największych przedsiębiorstw Zjednoczonego Królestwa) (2000) (http://timebank.org.uk/mediacentre/press_release_details.php?id=76).

⁽⁵⁾ The Health Benefits of Volunteering — A Review of Recent Research (Korzyści zdrowotne wolontariatu — przegląd ostatnich badań) (Corporation for National and Community Service, 2007).

⁽¹⁾ Np. duży udział wolontariuszy w programie powitalnym w ramach mianowania miasta Liverpool Europejską Stolicą Kultury 2008.

⁽²⁾ Social Capital and Regional Economic Growth (Kapitał społeczny a regionalny wzrost gospodarczy)(Beugelsdijk i van Schaik, 2003).

13. Podkreśla znaczenie wolontariatu we wspieraniu lokalnych inicjatyw na rzecz rozwoju oraz w ułatwianiu skutecznej realizacji wielu inicjatyw finansowanych przez UE, takich jak program LEADER. Działalność ta pełni funkcję przeciwwagi dla negatywnych skutków globalizacji, zapewniając trwały rozwój lokalny.

14. Zachęca do ściślejszej współpracy między władzami publicznymi i organizacjami wolontariackimi przy opracowywaniu właściwej polityki publicznej, by polityka ta lepiej zaspokajała potrzeby działalności wolontariackiej.

Brak badań i danych statystycznych na temat wolontariatu

15. Podkreśla konieczność natychmiastowego zaradzenia problemowi braku kompletnych i dokładnych ogólnounijnych lub krajowych danych statystycznych na temat gospodarczego wpływu wolontariatu. Komitet Regionów z zadowoleniem przyjmuje zatem zobowiązanie Belgii, Republiki Czeskiej, Włoch i Słowacji, by wdrożyć podręcznik Organizacji Narodów Zjednoczonych poświęcony organizacjom niedochodowym w systemie statystyk krajowych.

16. Zachęca państwa członkowskie do zbierania dokładnych danych statystycznych na temat działalności wolontariackiej również na szczeblu lokalnym i regionalnym, by wspierać rozwijanie odpowiednich inicjatyw na obu szczeblach.

17. Wzywa Komisję Europejską do bardziej systematycznego zbierania danych na temat wolontariuszy i świadczonych przez nich usług oraz popiera włączenie wolontariatu jako specjalnej kategorii w danych statystycznych EUROSTAT-u, tak by precyzyjnie ocenić wartość gospodarczą wolontariatu.

18. Zaleca, by w całej UE przeprowadzić badania porównawcze na temat wolontariatu w celu uzyskania informacji dotyczących jego perspektyw rozwoju, zakresu i cech na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Umożliwiłoby to jasne określenie podobieństw i różnic kulturowych pod względem działalności i infrastruktury wolontariackiej.

19. Zaleca, by w całej UE przeprowadzić badania w celu określenia wzorcowych rozwiązań w promowaniu i wspieraniu wolontariatu na poziomie lokalnym i regionalnym. W zależności od wyników badania, obszary o większych doświadczeniach historycznych w dziedzinie wolontariatu mogłyby pomóc innym regionom i miejscowościom w opracowywaniu nowych inicjatyw.

Status prawny wolontariatu

20. Uważa, że w większym stopniu należy rozważyć kwestie dotyczące braku statusu prawnego wolontariatu, zwracając przy tym szczególną uwagę na prawa i obowiązki, oraz zaleca, by w uzasadnionych przypadkach wolontariatowi przyznać jasno określony i porównywalny status prawny we wszystkich państwach członkowskich UE pod względem podróży transgranicznych dla celów prowadzenia działalności wolontariackiej.

21. Podkreśla, że z reguły nie powinny istnieć przeszkody dla działalności wolontariackiej, takie jak brak ubezpieczenia, czy pozbawienie świadczeń państwowych, takich jak ubezpieczenie społeczne, oraz że należy przyjąć odpowiednie ramy prawne, aby to zapewnić.

Wzmacnianie infrastruktury wsparcia działalności wolontariackiej

22. Zaleca, by władze lokalne i regionalne wspierały starania na rzecz opracowania infrastruktury w celu wzmocnienia i ułatwienia działalności wolontariackiej, gwarantując przy tym nadal niezależność sektora wolontariatu. Na przykład istnienie lokalnych ośrodków wolontariatu lub innej odpowiedniej infrastruktury może pomóc w promowaniu pracy wolontariackiej, w dostarczaniu informacji na temat możliwości działalności wolontariackiej i w doskonaleniu praktyk zarządzania wolontariatem wśród organizacji zajmujących się taką działalnością.

23. Zwraca uwagę na fakt, że jeśli chodzi o uznawanie wolontariatu, istnieją już zdecentralizowane możliwości potwierdzenia zdobytych w pracy wolontariackiej umiejętności, wiedzy i doświadczeń⁽⁶⁾ i zauważa możliwość połączenia istniejących systemów z systemem Europass CV, co zachęciłoby do uznawania w skali całej UE konkretnych doświadczeń zdobytych w pracy wolontariackiej w kontekście zwiększania zdolności do znalezienia zatrudnienia.

24. Zauważa również możliwości unijnego systemu nagradzania organizacji wolontariackich i sektora przedsiębiorstw, aby uwypuklić przykłady dobrych praktyk i doskonałości w odniesieniu do promocji i propagowania wolontariatu. Mogłoby się to odbywać co roku, by zachęcić do ogólnoeuropejskiej dyskusji na temat zarządzania i wspierania wolontariatu.

25. Podkreśla, że w przypadku pracy wolontariackiej przy dzieciach i wymagających opieki osobach dorosłych brak koordynacji w skali UE procedur wydawania zaświadczeń o niekaralności przez państwa członkowskie oznacza, że imigranci nie są w stanie spełnić wymogów stawianych przez te państwa i organizacje wolontariackie w celu ochrony dzieci i osób dorosłych wymagających opieki przed możliwym wykorzystaniem.

Wsparcie organizacji uzależnionych od działalności wolontariackiej

26. Z zadowoleniem przyjmuje starania niektórych Dyrekcji Generalnych (w szczególności DG EAC) na rzecz przyjęcia bardziej wyrozumiałego podejścia w stosowaniu działalności wolontariackiej jako środka finansowania uzupełniającego przedsięwzięć finansowanych przez UE oraz podkreśla, że wolontariat należałoby raczej rozumieć jako równoważnik współfinansowania w innych programach finansowania przez UE, o ile działalność tę można odpowiednio określić pod względem kosztów. Stanowiłoby to krok ku bezpośredniemu uznaniu wartości, jaką dla organizacji wolontariackich ma angażowanie wolontariuszy.

⁽⁶⁾ Za przykład może tu posłużyć inicjatywa niemieckiego kraju związkowego Hesja: www.kompetenznachweis.de

27. Zauważa znaczenie promowania i wspierania najlepszych wzorców zarządzania wolontariatem wśród organizacji zajmujących się działalnością wolontariacką. Badania pokazują, że wdrożenie takich najlepszych wzorców może prowadzić do zwiększenia poziomu aktywności wolontariackiej w danej organizacji oraz większego zatrzymania dotychczasowych wolontariuszy⁽⁷⁾.

28. Zachęca organizacje wolontariackie, żeby wykorzystywały umiejętności i energię wolontariuszy w sposób strategiczny, planowy i oparty na polityce, tak aby przyczynić się do zwiększenia wydajności organizacyjnej oraz tworzyć niezapomniane doświadczenia w dziedzinie wolontariatu.

Rola wolontariatu w kontekście spójności społecznej

29. Zauważa kluczową rolę, jaką działalność wolontariacka może odegrać w rozwoju osobistym jednostki. Dostarcza ona nowych perspektyw patrzenia na społeczeństwo oraz może także zwiększyć poczucie własnej wartości i pewność siebie jednostki, umożliwiając jej odgrywanie pełniejszej roli w społeczeństwie. Działalność wolontariacka ma także duże znaczenie dla rozwoju gospodarczego, kulturalnego i społecznego w wymiarze lokalnym i regionalnym.

30. Zauważa znaczenie, jakie wolontariat może odegrać w integracji nowych i historycznie wykluczonych społeczności na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym. Wolontariat umożliwia jednostkom i grupom spotkanie innych ludzi z najróżniejszych dziedzin życia w pozytywnym i wzajemnie wspierającym się otoczeniu.

31. Przestrzega Unię Europejską przed skupianiem swojej pomocy w zakresie działalności wolontariackiej na młodzieży i osobach młodych oraz podkreśla, że wolontariat jest działalnością, w której wszystkie grupy społeczeństwa mogą odgrywać pełną i satysfakcjonującą rolę.

32. Nakłania zatem UE — z uwagi na starzenie się społeczeństwa — do zachęcania osób starszych do zajmowania się wolontariatem z uwagi na (a) umiejętności i doświadczenia osób starszych oraz (b) udowodnione korzyści zdrowotne dla wolontariuszy. Doskonałym tego przykładem są stowarzyszenia aktywności osób starszych Irlandii.

33. Zauważa, że wolontariat ma do odegrania istotną rolę w walce z izolacją społeczną między jednostkami i grupami poprzez (a) dostarczenie pomocy społecznej zagrożonym dzieciom i osobom dorosłym oraz (b) fakt, iż wolontariusz sam może rozwijać nowe sieci i zmniejszyć swoje odizolowanie.

⁽⁷⁾ Volunteer Management Practices and Retention of Volunteers (Wzorce zarządzania działalnością wolontariacką oraz zatrzymywanie wolontariuszy) (Mark A. Hager, Jeffrey L. Brudney, June 2004, The Urban Institute).

34. Zauważa rolę, jaką wolontariat i specjalne programy mogą odegrać w promowaniu i zachęcaniu do dialogu i porozumienia międzypokoleniowego w dzisiejszym szybko zmieniającym się społeczeństwie⁽⁸⁾.

35. Wzywa do ustanowienia inicjatyw finansowania w ramach programów partnerstwa miast, by umożliwić realizację projektów wymiany wolontariuszy w celu polepszenia lokalnych i regionalnych sieci UE i aktywności obywatelskiej.

Angażowanie pracodawców publicznych i prywatnych

36. Podkreśla, że wolontariat stanowi kluczowy element promowania zdrowej równowagi pomiędzy życiem zawodowym a osobistym wśród pracodawców w całej UE oraz zachęcania do działalności i tworzenia sieci poza środowiskiem pracy.

37. Zaleca propagowanie wolontariatu przez agencje administracji publicznej na szczeblu lokalnym i regionalnym poprzez zachęcanie ich pracowników do wolontariatu lokalnego lub poprzez opracowywanie inicjatyw i partnerstw w zakresie działalności wolontariackiej⁽⁹⁾.

38. Popiera rozwijanie trwałych związków między przedsiębiorstwami a lokalnymi organizacjami wolontariackimi na rzecz propagowania odpowiedzialności społecznej biznesu opartej na zasobach ludzkich i wsparciu finansowym ze strony przedsiębiorstw. Można tego dokonać wraz z lokalnymi MŚP, jak również we współpracy z organizacjami reprezentującymi przedsiębiorstwa lokalne i regionalne, przekonując zarządy do promowania działalności wolontariackiej wśród pracowników.

Rozwijanie wymiaru UE

39. Uważa, że wolontariat stanowi istotny wymiar UE, i dlatego też z zadowoleniem przyjąłby bardziej spójne i kompleksowe podejście polityczne uwzględniające w szczególności:

- lepsze zrozumienie poprzez więcej badań i lepszych jakościowo danych statystycznych na szczeblu UE;
- uznanie gospodarczego wkładu wolontariatu i szerszą akceptację jego wartości pieniężnej jako swego rodzaju współfinansowania w ramach programów finansowanych z funduszy UE;

⁽⁸⁾ Na przykład projekt *Living Scenes* w Galway grupujący 24 uczniów ostatnich klas ze szkoły średniej Presentation Secondary School z 22 dorosłymi ze stowarzyszeń aktywności osób starszych w Galway w ramach międzypokoleniowego programu, który obecnie został włączony do programu nauczania ostatnich klas tejże szkoły.

⁽⁹⁾ Wiele władz lokalnych i regionalnych w niektórych państwach członkowskich opracowało lub wspiera programy wolontariackie wśród swojego personelu, często poprzez dobrowolne składki potrącone od wynagrodzeń, aby pomagać w przekazywaniu umiejętności organizacjom charytatywnym oraz wspierać młodych miejscowych przedsiębiorców i działania w zakresie rozwoju lokalnego.

— większą uwagę poświęcaną wolontariatowi na szczeblu UE, wychodzącą poza kwestie obywatelstwa i polityki młodzieżowej;

— analizę nowych inicjatyw w celu promowania wymiany doświadczeń i mobilności wolontariuszy poprzez program Wolontariatu Europejskiego dla wszystkich grup wiekowych.

40. Zaleca Komisji wprowadzenie w życie programów lub działań umożliwiających rozwój europejskich projektów transnarodowych w zakresie wolontariatu, obejmujących całą ludność Unii, a nie tylko młodzież.

41. Zaleca, by rok 2012 ogłosić Europejskim Rokiem Aktywności Obywatelskiej poprzez Wolontariat, tak aby uwypuklić promocję wolontariatu i realizację inicjatyw ukierunkowanych na rozwiązywanie kwestii zawartych w niniejszej opinii.

42. Zauważa, że z uwagi na poziomy charakter wolontariatu w ramach polityki UE oraz na jego znaczenie dla działalności UE w różnych sektorach istnieje potrzeba większej koordynacji istniejącej polityki i działań w celu skutecznego zajęcia się kwestiami, o których mowa w niniejszej opinii.

43. Zachęca Parlament Europejski do bardziej proaktywnych działań w zakresie przekrojowego charakteru wolontariatu. Ponadto pojedynczy punkt dostępu w ramach Komisji Europejskiej mógłby pomóc w rozwijaniu potencjału, jaki posiada wolontariat w różnych dziedzinach polityki, poza zagadnieniami obywatelstwa i polityki w zakresie młodzieży.

44. Wyraża swoje poparcie dla propagowania w razie potrzeby zaleceń sformułowanych w niniejszej opinii we współpracy z Parlamentem Europejskim i Komisją Europejską.

Bruksela, 7 lutego 2008 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Luc VAN DEN BRANDE